

161 učencev. — „Letno sporočilo čveterorazredne ljudske šole v Postojni“ naznanja štiri učitelje enega g. kateheta, in eno učiteljico, kateri so v vsakdanji in v nedeljski šoli podučevali 349 učencev in učenk. Zraven navadnih šolskih naukov učila se je tudi zadjereja in v dekliški šoli tudi pletenje in šivanje. — „Letno sporočilo čveterorazredne ljudske šole v Černomlji“ ima na čelu besedo do staršev, potem naznanja 3 učitelje in enega g. kateheta, kateri so v 3 razredih podučevali 404 učence, v nedeljski šoli pa 136, tedaj vkup 540 učencev. — „Erster Jahresbericht der k. k. Bildungsanstalt für Lehrerinnen zu Laibach 1872“ pové, da se je izobraževalnica za učiteljice po min. ukazu letošnje šolsko leto pervikrat v Ljubljani začela 7. okt. preteč. l., in se je končala 27. jul. t. l. Začasno ravnateljstvo oskerboval je ravnatelj g. Bl. Hrovath; v zapovedanih naukih podučevali pa so gg.: Mih. Lazar, duhovnik, zač. glavni učitelj, V. Linhart, Fr. Globočnik, Ivan Tomšič in učiteljici El. Škofic in Ana Bold. Učenk je bilo na koncu šolskega leta 23 in 1 poslušalka, se vé, da vse le v 1. letu. Novo šolsko leto začelo bode se 1. okt. t. l. Gojenke, ki pridejo v to izobraževalnico, morajo biti 15 let stare in opraviti spraševanje, ktero bode 2. okt. t. l.

Odgovor ljudskega učitelja na sostavek v letošnjem „Jahresberichtu“ c. k. izobraževalnice za učitelje v Ljubljani „Zur Lehrerfortbildung in Krain“.

Pregovor pravi: „Klin s klinom“! nemški pa: „Auf einen harten Klotz gehört ein derber Keil“. Tako pravim tudi jaz ubogi učitelj na deželi. Da, res ubogi smo; kajti ne samo, da smo slabo plačani, nas še naši nadzorniki in druga druhal obrekuje pred vsem svetom, kakor da bi mi kranjski učitelji ne bili zmožni, se dalje izobraževati. Ker ni bilo repate zvezde na nebu, prišla je namesto nje nova čudna zvezda, ktera se sicer ni na nebu, ampak na šolskem horizontu prikazala, in je pri nas napravila veliko večje gibanje in šumenje, nego znani napovedani komet.

Poglejmo, kaj nam vse pravi ta glasoviti sostavek! Kar se tiče narodnosti, ne rečem družega, nego to, da nam je znanje slovenskega jezika tako potrebno, kakor vsakdanjega kruha, in nemškiga pa, kakor dobre jedi, ker s samim kruhom ne moremo lahko shajati.

Pervi trije listi prinašajo nekoliko resničniga. Ne more se tajiti, da je naše ljudstvo tù pa tam na deželi neotesano in da je učiteljeva skerb ljudstvo izobraževati; vendar pa naše ljudstvo ni še dospelo do takih grozovitosti, do kakoršnih so že prišli tako imenovani „p e r v i narodi na svetu“.

Ako boste pa Vi, g. pl. Gariboldi, svoje učence tako učili, kakor kažete na 19. strani svojega sostavka, ko zasmehujete in zasramujete učitelje, da je „Gehorsam und Demut“ njih „Hauptcharacteristicum“, potem se ne bomo čudili, ko bi naš narod imel „Ungehorsam in Hochmut“ za „Hauptcharacteristicum“. Veselimo se pa učitelji, da nas je naš nadzornik g. pl. Gariboldi, ko nas je mislil obrekovati, zelo počastil, kajti naša pokorščina in vdanost do duhovske kakor do svetne oblasti, dela nam le čast, nikder pa sramote pred poštenim svetom.

Dalje pravite, da učitelji na deželi na Kranjskem ne morejo se dalje izobraževati, ker nimajo časa zavoljo drugih opravil, ktere morajo opravljati, zarad njih slabega materijalnega stanja, zatorej si tudi potrebnih učnih pripomočkov ne morejo napravljati; toda, vprašam Vas, kako se vjema to s tem (z 18. stranjo), ko pravite, da učiteljem na deželi nič ne manjka, in da imaje vsega dovolj? Dalje se bere: „Učitelji so očetje velike družine in svoje otroke dobro preskerbujejo, in veliko jih je, ki so samo pri učiteljstvu, to je pri mastni učiteljski plači obogateli in so tudi posestniki“. G. pl. Gariboldi! povejte nam, koliko jih je in kateri so, ki so pri učiteljski plači obogateli? radi bi jih poznali! Se li more učiteljem za zelo šteti, ako gredo z trebuhom za kruhom, in si pristransko kaj prislužijo, ker od same učiteljeve plače živeti ne morejo? Mar ste Vi le iz zgolj ljubezni in gorečnosti do učiteljstva prišli na izobraževalnico? Kako to, da se je ljubezen do ljudskega učiteljstva v Vas še le sedaj vnela, ko so bile plače od 400 gold. na 1000 povikšane; zakaj niste prej tu sim prišli? Jaz se že trudim celih deset let ko učitelj, mežnar in organist, in si nisim zraven vse varčnosti in treznosti ne enega solda mogel prihraniti.

Potem nam kličete: „Emanzipieret euch!“ Kaj mislite s tem? Morda, da naj bi otresli mežnarijo in orgljanje? In potem — potem pa živeli od celih 50 ali 150 ali celo 180 gold. ko učitelji. Do sedaj ne znamo še čudežev delati, morda nas Vi naučite. Vi mislite, da je to tako lahko za nas učitelje, kakor konju, ko svojega jezdicca otrese! Ne! Učitelji nismo krivi tega, da smo mežnarji. Resnično rečeno: res nismo radi, pa vendar delo ne sramotí, ampak lenoba. Plačajte nas ko učitelje, in potem nam ne bo treba mežnariti, saj osebno ne.

Dalje nam očitata, da učence pri vsaki priložnosti k pobožnosti napeljujemo. Povejte nam vendar učitelja, ki je učil, da so „roke samo za molitev vstvarjene!“ Ali je to taka huda pregreha, ako učencem razkladamo berila tako, da se razlaganje strinja z našo vero, in ali ni vera podlaga vsaki družini, vsaki državi? Kam zabredejo ljudstva brez vere, imate v zgodovini dovolj zgledov. Škoda, da ste zgodovinar, pa tega ne veste; ubog in neumen kranjski učitelj. Vam mora to razlagati, do kakor nihče ne prišči tako imenovani „p. b. r. e. q.“

Na strani 17. pravite vendar nekaj resničniga, namreč: „Die Collectur macht den Lehrer zu einem privilegierten Bettler, zu einem notwendigen Uebel für die Gemeinde“. To je resnica; vendar bi bilo bolje, da bi Vi kot šolski nadzornik raji učiteljem na tihem iz teh zadreg pomagali, kakor pa stergane berače še bolj tergali.

Ravno na tisti strani pa zopet beremo, da, ko bo mežnarija od učiteljstva ločena, bode večina učiteljev učiteljstvo na kol obesilo in bodo raji samo mežnarji in orglarji; in pravite, da bi bila to velika sreča za deželo. Vederemo! Tù imamo zaušnico, dragi bratje, kakoršne do sedaj še nismo dobili; mi dosedanji učitelji nismo tedaj sposobni za sedanjo šolo, akoravno smo dostali vse skušnje, ktere je postava od nas tirjala. Vradnikom in vojakom, ki niso za službo, dajó penzijo; nam pa bi dali za penzijo mežnarijo. Lepa prihodnost po g. Gariboldijevem nasvetu!

Vprašam vas vse, ki ste v dosedanji ljudski šoli dobivali podlago za svoj stan, kako ste vendar dospeli v kako višjo stopnjo v življenji, ker vas niso izobraževali učitelji iz nove izobražovalnice?

Potem pravi naš g. pl. Gariboldi: „Die früheren Präparanden konnten sich bei ihrer geringen Bildung allerdings zu solchen Diensten hergeben; kein Mensch aber von einiger Einsicht wird der nach dem Lehrplane unserer neuen Lehrerbildungsanstalten angebildeten Kandidaten zumuten, dass sie Messner werden wollen“. Bratje učitelji! kako vam se dopada ta pohvala? Ali nam je že kterikrat kdo in kje tako zagodil? G. pl. Gariboldi hoče tedaj s temi besedami reči: Vsi učitelji, kteri niste hodili v mojo šolo, ste bedaki, in zavoljo tega niste za kaj boljšega, kakor za hlapce! To je filozofija in modrost, ktera Salomonovo presega. Ali ne veste g. pl. Gariboldi, da so že stari modrijani rekli, da je človek vedno učenec in da nihče vsega ne vé? Vaši rejenci pa se bodo v treh letih toliko vednosti navzeli, da je pričakovati, ko jih pošljete na deželo, da bodo vsi otroci naenkrat vsegavedni. Ne bo jim treba delati, ker po Vaših aristokratskih mislih je delati osramotivno (gemein). Po mojem mnenji nam za deželo vendar ni treba učiteljev iz vseučilišča. Vse drugo je veliko znati, in vse drugo dober učitelj biti. Namesto da bi Vaši učenci nevedne podučevali, jih bodo zaničevali. Kaj drugega je učiteljev posel, kakor nevedne podučevati in serca žlahtniti?

Ker pa g. pl. Gariboldi ne pozná in ne more poznati učiteljev po deželi, ampak pozná jih malo (rekel bi nič) le iz svojega okraja, zadene njegova sodba le nas iz ljubljanske okolice; in vendar govori od vse dežele njegov spis. Tedaj na noge! Učitelji po deželi, ne dajte se tako nesramno pred vsem svetom obrekovati in zasmehovati! To bi bilo babje.

Ko bi g. pl. Gariboldi kot naš okrajni nadzornik z nami dobro mislil in nam hotel res pomagati (kakor delajo drugi dobri nadzorniki),

bi raji naše rane pozvedoval in jih s tem celil, da bi na pripravnem postavnem kraji za nas govoril in energično delal za zboljšanje našega žalostnega stana. S takim ravnanjem bi si bil serca vseh pridobil, in mi vsi bi mu bili za to zelo hvaležni. Ker pa je namesto, da bi bil po svoji instrukciji naš srednik in zagovornik, pa naenkrat naš zaničevalec in obrekovalec, nas to toliko bolj žali, ker se tega od njega nismo kar nič nadjali, in ker je bil z nami (moramo reči) vedno prijazen.

Kar pa nam g. pl. Gariboldi od našega „Tovarša“ in njegovega vrednika še posebej bléde, ne moremo verjeti, kako more sicer omikan človek tako govoriti in pisati. G. pl. Gariboldijev „Eingesendet“ v „Tagblattu“ od 19. t. m. ima pečat naj večje surovosti. Ko bi bil „Uč. Tov.“ in njegov vrednik res naš nasprotnik, bi bil že zavoljo našega stanú nespodoben tak napad. Kedar bode g. pl. Gariboldi toliko pisal in za zbujenje učiteljev na Kranjskem toliko storil, kakor naš „Tovarš“, bomo ga tudi bolje poslušali; a sedaj vemo, pri čem da smo. Bratje učitelji, naše geslo naj bode: „Vse za národno omiko, za vero in cesarja!“

V Šmartnem pod Šmarno goro 22. avg. 1872.

Leop. Suhadobnik,
ljudski učitelj.

Književstvo.

V Zagrebu je prišla na svitlo majhna knjižica pod naslovom: „Što ožekujemo od hrv. sabora?“ To knjižico je spisal gimn. profesor gosp. Peter Tomić in ima mnogo dobrega zerna, kar se tiče narodnih ljudskih šol. To, kar g. Tomić priporoča gledé ljudskih šol hrvaškemu zboru, to bi tudi mi prav živo priporočali našemu kranjskemu deželnemu zboru pri razpravi učiteljske plače. Cena tej knjižici je 30 kr. in se dobiva v Hartmanovi bukvarni v Zagrebu.

Prišla je na svetlo tudi knjiga pod naslovom; 1. obća hrvatska učiteljska skupština v Zagrebu. Izdal centralni odbor 1. obće hrv. uč. skupštine. Tu je na tanko popisano vse lansko zborovanje, hervatskih učiteljev in je pridjan tudi imenik vseh vdeleževalcov tega zbora. Cena tej znameniti knjigi 1 gold.

Prišla je iz Celovca tudi: „Nova metrična mera“. Slovenškemu ljudstvu v poduk, veljá 10 kr. To priročnico priporočamo posebno ljudskim učiteljem in tudi učencem, ker je prav kratko in razumljivo pisana.